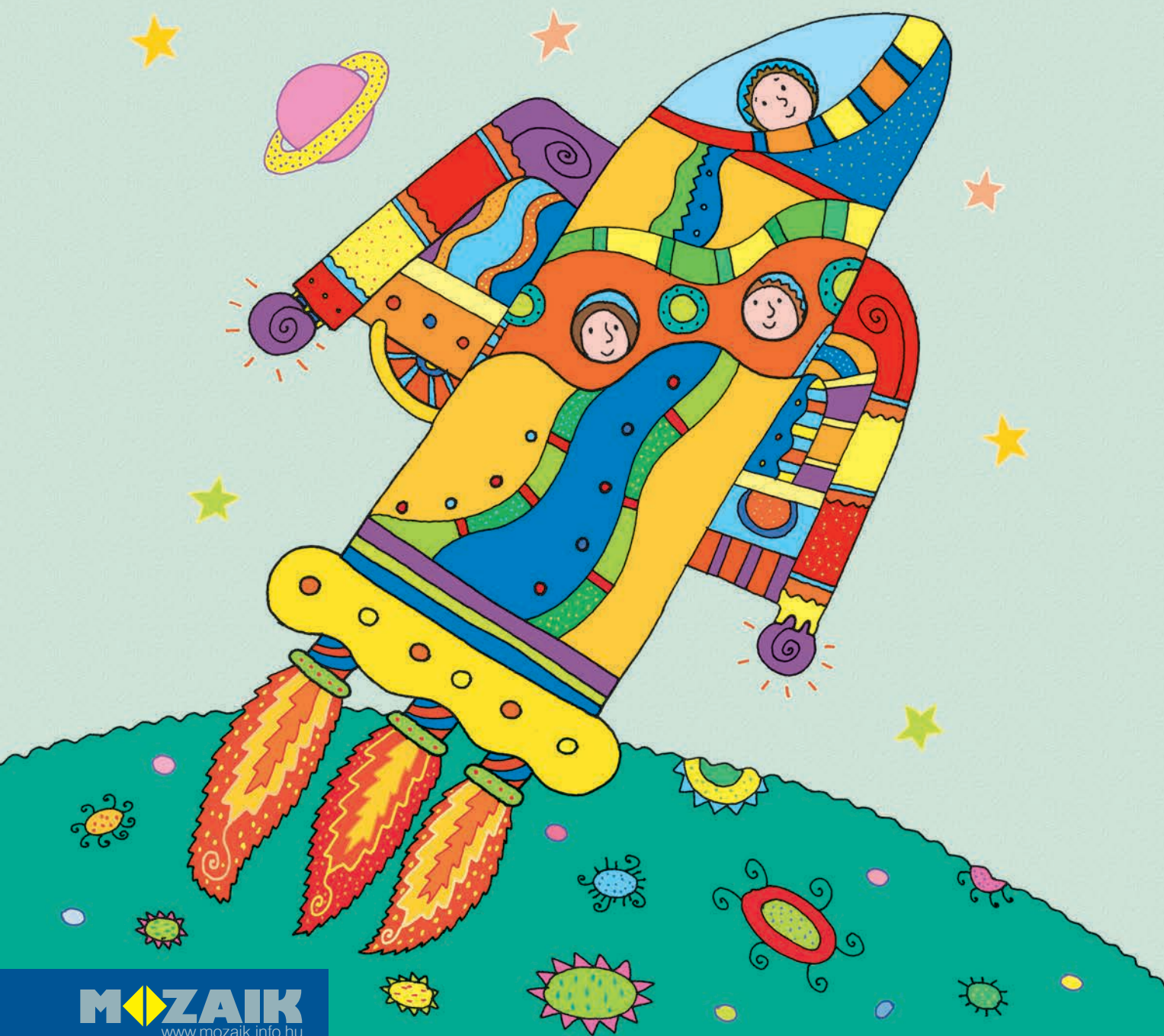

Dr. Galgóczi Lászlóné

Magyar nyelvi gyakorló **4** kisiskolásoknak

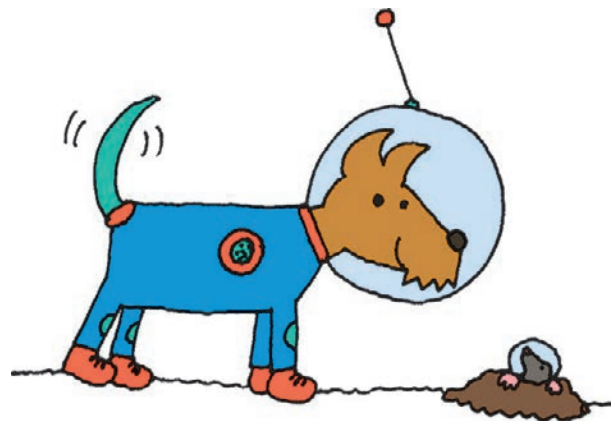

Dr. Galgóczi Lászlóné

Magyar nyelvi gyakorló kisiskolásoknak

4

Tizenegyedik,
változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2018

Kedves Negyedik Osztályosok!

Lassan megismeritek a magyar nyelv törvényszerűségeit.
Megtanuljátok, megértitek, miért kell szépen, helyesen beszélni, írni magyarul.

Kodály Zoltán ezt vallotta:

„*A magyart is tanulni kell, még a született magyarnak is.*

Ha nem csiszolja, újítja folytonosan, berozsdásodik.”

A munkafüzet a mindennapi tanuláshoz nyújt segítséget.

Találkozhattok a szófajokhoz, fogalmazási ismeretekhez kapcsolódó gyakorlatokkal. Remélem, a nyelvtani, helyesírási feladatokkal kapcsolatos játékokkal és rejtvényekkel sikerül jó hangulatot teremtenem, ezután magatok is szívesen próbálkoztok hasonló feladványok készítésével.

A munkafüzetben sok verset, mondókát és szépirodalmi részletet találtok.

Ezekről beszélgethettek, gyakorolhatjátok a felolvasást, szövegértést,
és rajzolhattok hozzájuk képeket is.

Ha a részletek, versek olvasása után kedvet kaptok az olvasáshoz,
keressétek a könyveket a könyvtárakban!

A feladatokat nem csupán önállóan,

hanem akár páros vagy csoportmunkában is megoldhatjátok.

Erre a tanítótok is adhat utasítást.

A -gal jelölt feladatok megoldása nehezebb,
ne adjátok fel, törjétek rajta a fejeteket!

Az ellenőrzéshez használhatjátok

A magyar helyesírás szabályai című könyvet is!

Forgassátok a *Képes diákszótárt*, búvárkodhattok

a *Magyar értelmező kéziszótárban*,

O. Nagy Gábor *Magyar szólások és közmondások*

című könyvében is a könyvtárban!

Mindig pontosan olvassátok el az utasításokat, kérdezzetek,
ha valamit nem értettetek meg, azután lássatok munkához!

Dolgozzatok örömmel, lelkesedéssel!

Jó munkát, jó tanulást kíván a szerző!

Szabó Lőrinc Sokat tud az én kezem

Sokat tud az én kezem,
sokat tud az ujjam,
benne mindenféle régi,
mindenféle új van.

A régi a lecke,
s én gyártom az újat,
hogy megnőve szép hazámnak
segíteni tudjak.

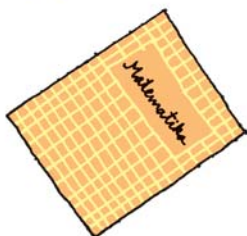
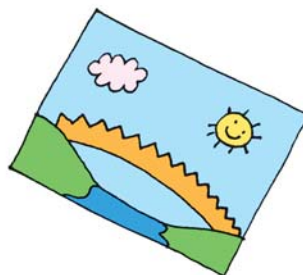
Betű gurul, neve ó,
arca, mint a holdé;
szeme nő és farkat ereszt:
most úgy hívják, hogy gé.

Rajz, betű és száz tudás
van az én ujjamban,
bennem is nő, szépül, épül,
ami odakinn van.

Festek, írok, építék
tornyot, hidat, embert,
papíromon sok a ház, és
csak úgy nyit a sok kert.

Jó szerszám az én kezem,
az eszem se rosszabb,
gyönyörű ma a világ, de
gyönyörűbb lesz holnap.

4. OSZTÁLY

A SZÓFAJOK

Mit tanultunk harmadik osztályban a szófajokról?

1. Milyen szófajokról tanultunk eddig? Sorold fel!
2. Játsszatok! Írjatok fel kártyákra szófajokkal kapcsolatos szavakat! Valaki húz egyet. Ő nem láthatja, mit húzott. A többiek a rá jellemzőket elmondják. Ebből kell kitalálnia a hunyónak a húzott szót.

Pl.: köznév → Kisbetűvel írunk. A főnév egyik nagy csoportjába tartozol.

3. a) Olvasd fel a versrészletet, majd mondd el, hogy miről szól!

Kopog az ősz, reszket a nyár,
Vége a víg nyárnak,
Nem ad többé puha fészket
Az ég madarának.

Ezer színű virágait
Átadja a szélnek,
Legyen díszé az arany ősz
Sárga levelének.

(Szabó Bogár Erzsébet: *Kopog az ősz*)

- b) Írd a halmazokba a versrészlet szavait a tanult szófajoknak megfelelően!

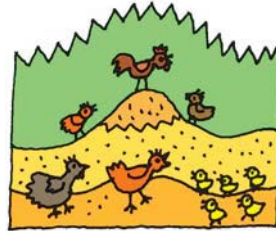
SZÓFAJ	
<p>Főnév</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<p>Melléknév</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
	<p>Ige</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

1. Válaszolj a kérdésre! Írj példát is!

Mit nevez meg a főnév? _____

Pl.: _____

2. a) Figyeld meg a rajzokat! Írj alájuk közneveket!

b) Mit tudsz a köznevek helyesírásáról? Írd le egy mondatban!

3. a) Írj a rajzok alá tulajdonneveket!

b) Hogyan írjuk a személyneveket és az állatneveket? Egészítsd ki a mondatokat!

A személyneveket _____ írjuk. Ha az állatoknak saját nevük van,
akkor az állatneveket is _____ írjuk.

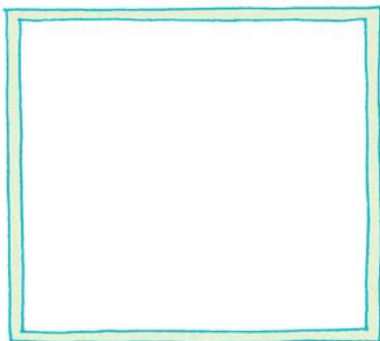
c) Írd le betűrendben a 3. a) feladatban leírt állatneveket! Gyűjts hozzájuk te is!

A főnév

4. a) Olvasd el a kiszámolókat! Meg is tanulhatod őket! Egyikhez készíts illusztrációt!

Fű, fű, fű,
Szép zöld fű,
Eredj ki, te zöldfülű!

Ó, ó, ó,
Tündérmű,
Akire jut a kilenc,
Az lesz a fogó.

Piros kendő, pí, pí, pí,
Alatta van valami.
Egy kiséger, egy kis nyúl,
Kimehet az ifjú úr!

(Magyar népi mondókák)

b) Mondjatok el egyet a kiszámolók közül, és így számoljátok ki a fogót!

c) Húzd alá a kiszámolókból a főneveket! Írd le ezeket a csoportosításnak megfelelően!

-o, -ó van benne

-ú, -ű van benne

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

5. Mit tudsz a főnevek helyesírásáról? Egészítsd ki a mondatokat!

A főnevek végén az -ó, -ő mindig _____

Pl.: _____

A főnevek végén az -ú, -ű általában _____

Kivételek: _____

6. Pótold az alábbi főnevekben a hiányzó betűket!

to__tart__	vonalz__	heged__	men__
tan__	ár__	Ic__	terít__
sz__	leped__	sz__lő	sze__ő
ny__l	kígy__	vízil__	s__kló
keszty__	Gerg__	Ott__	T__mea
sepr__	kap__	űr__	zs__ri
od__	any__	bet__	sz__j

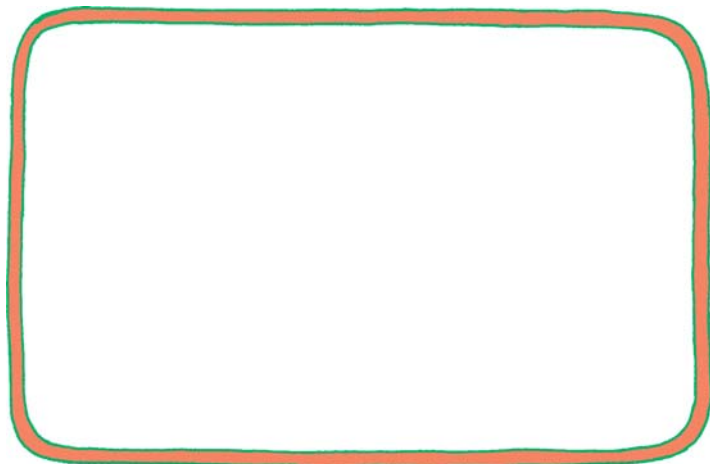
MIT TANULTUNK AZ IGÉKRŐL?

1. a) Olvasd el a verset, majd olvasd fel a mondatfajtáknak megfelelő hanglejtéssel, változó hangerővel!

Érik már a cseresznye!
A rigó ezt fújja.
Elzavarják, kergetik,
Visszarepül újra.

De jó, hogy nincs nagy füle!
Ráakadna kettő!
Lehet, hogy már jövőre
Egyik füle megnő!

(Szabó Bogár Erzsébet:
Érik már a cseresznye)

- b) Rajzolj képet a vershez!

- c) Húzd alá a vers igéit! Írd le őket csoportosítva! Mit fejez ki az ige? Írd a csoportok fölé!

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

2. a) Írd a következő igéket a megfelelő csoportba!

ír, élnek, elszáradt, befagy, hullik, állnak (emberek), jegesedik, beszélget, hajnalodik, pirkad, vett, kínál, volt, mosunk, van, lesz, takarít, keres, lehullottak, folyik, megszületett

Cselekvést fejez ki: _____

Történést fejez ki: _____

Létezést fejez ki: _____

- b) Gyűjts önállóan további példákat a fenti csoportokba!

1. a) Olvasd el a következő idézetet, melyet Schmidt Egon *Csalaminta madarak* című könyvében találhatsz meg! Tegyetek fel egymásnak kérdéseket a madarokról!

Európába az első sámarigókat a híres Hagenbeck [hágönbek] állatkereskedés hozatta 1880-ban, és az indiai vendégek nagyon rövid idő alatt meghódították az európai madárkedvelők szívét. Eleinte hajóval érkeztek a madarak a távoli hazájukból, de Londonban már 1893-ban sikerült tenyészteni őket. Ma már nagyon sok helyen szaporítják őket Európában, és nincs szükség indiai utánpótlásra. Nekem is van otthon két sámarigóm, amelyek már szintén itt bújtak ki a tojásból. Tágas kalitkájukban reggeltől estig énekelnek, ha pedig kiengedem őket a szobába, felülnek a függönytartóra, és ott dalolnak tovább.

- b) Húzd alá az igéket az idézetben! Válaszolj a kérdésekre, vagy te írd kérdést a válaszhoz!

Mit fejez ki az ige?

Milyen idejű lehet?

Nincs jele.

A **-t**. Mássalhangzó után: **-t**, magánhangzó után: **-tt**.

Hogyan fejezzük ki az ige jövő idejét?

- c) Írd le igeidők szerint csoportosítva az idézet igéit! A leírt igék közül alakíts át hármat úgy, hogy jövő idejű legyen, majd írd a megfelelő csoportba!

Jelen idejű

Múlt idejű

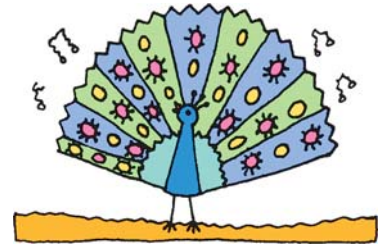
Jövő idejű

- d) Írd le azt az igét, amely a rokon értelmű alakjával együtt szerepel! Folytasd további rokon értelmű megfelelőivel!

1. Pótold a mondatvégi írásjeleket!

- a) Azt sem tudom, hogy hol áll a fejem____
Minden összevissza van a szobámban____
Vajon lesz-e itt rend____
Bárcsak egy jótékony manócska segítene____
Hű, itt egy régi kazettám____
Mi lehet rajta____
Hallgassuk csak meg____
Ó, ez egy kiskori énekem____
Már jobban is megy a munka____

- b) Az udvaron egy páva sétálgatott____
De gyönyörű a tollam____
Ó, bár énekelni is tudnék____
Megválasztanának-e az állatok királyának____
Elkezdett énekelni____
Ének helyett azonban csak rikácsolás jött ki a torkán____
Tetszik-e a hangom____
Ne rikácsolj, inkább a tolladat mutogasd____

2. Tagold mondatokra az írásokat! Írd le a mondatokat helyesen!

- a) Hallottálmármátyáskirályrólánépigazságoskirálynaktartottasokmondakeletkezetrőla
Egyikvoltakolozsváríbíróolvastade

- b) Ahazaigyíkokközöttakadegyolyanaprócskaamelynekrokonaiausztráliábanafrikábanés
ázsibanélnék

Tartalom

Kedves Negyedik osztályosok!	3
Sokat tud az én kezem (Szabó Lőrinc)	4

ISMÉTLÉS

Mit tanultunk a szövegről?	5
Mit tanultunk a mondatról?	6
Mit tanultunk a szavakról?	8
Szótagolás és elválasztás	10
A hangok és a betűk	11

A SZÓFAJOK

Mit tanultunk harmadik osztályban a szófajokról?	12
A főnév	13
Az összetett főnév	15
Az egyes és többes számú főnevek	16
A ragos főnevek	17
A -val, -vel ragos főnév	19
A névutós főnév	21
A névelős főnév	23
A tulajdonnevek	24
A földrajzi nevek	25
Minek lehet még saját neve?	27
A j és az ly a főnevekben	29
Gyakoroljunk!	30
Játsszunk!	32
A melléknév	34
A melléknév fokozása	36
A melléknevek használata és helyesírása	38
Gyakoroljunk!	41
A számnév	44
A számnevek helyesírása	47
Gyakoroljunk!	49
Játsszunk!	51
Az ige	52
Az igék helyesírása és az igekötős igék	53
A személyes névmás és az igeragozás	56
Az igék helyesírása	59
Az igemódok	60
A kijelentő módú ige	60

A feltételes módú ige	61
A feltételes módú ige ideje	62
Igeragozás feltételes módban	64
A feltételes módú igék használata	65
A felszólító módú ige	67
Az igekötős igék felszólító módja és az igeragozás	69
Gyakoroljunk!	71
Játsszunk!	76
Szóalkotás	78

RENDSZEREZZÜNK!

Mit tanultunk a szófajokról?	79
Gyakoroljunk!	80
Nyelvi varázslat	82
Játékok	82
Találós kérdések, rejtvények	84
Betűk pótlása szavakban, szó szerkezetekben	86
Mondatok, szövegek kiegészítése	88
A mondat helyesírása, tagolása	91
A helyesírás gyakorlása	92
Tollbamondás	93

A tankönyvben szereplő versek eredeti helyesírása egyes esetekben eltér a mai helyesírási szabályzattól. A versek helyesírását az egyes költők gyűjteményes kötetéből vettük át.

A tankönyv szerzőjének szövegeit névmegjelölés nélkül közöljük.

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6723 Szeged, Debreceni u. 3/B. Telefon: (62) 470-101
 E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu • Felelős kiadó: Török Zoltán
 Műszaki szerkesztő: Daróczy Edit, Becsei György
 Készült a Korrekt Nyomdaipari Kft.-ben • Felelős vezető: Barkó Imre
 Terjedelem: 12,36 (A/5) ív • 2018. május • Tömeg: 300 g • Raktári szám: MS-2508